

LAUSUNTO
Eduskunnan sivistysvaliokunta
SiV@eduskunta.fi

15.2.2026

Suomen Kättilöliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiaan HE 197/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ammattikorkeakoululain ja opintotukilain muuttamisesta.

Kättilökoulutus ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi

Suomen Kättilöliitto on yhdessä Tehyn kanssa esittänyt useaan otteeseen kättilökoulutuksen rakenteeksi **ylempää ammattikorkeakoulututkintoa (YAMK)**, kesto 2 vuotta, laajuus noin 120 opintopistettä (NQF/EQF taso 7) (2022, 2023, 2024, 2025). Myös valtakunnallinen kättilöopettajien verkosto on yhtä mieltä tästä kättilökoulutuksen rakenteesta. Kättilökoulutuksen uudistamista YAMK-tutkinnoksi on ehdotettu myös aiemmissa kansallisissa selvityksissä (Karttunen & Vallimies-Patomäki 2015, Mettälä ym., 2019).

YAMK-rakenne poistaa saman tasoisten koulutusten, sairaanhoitaja (AMK) + kättilö (AMK), tilanteen, ja tuottaa automaattisen tunnistamisen EU/ETA-alueella. Lisäksi se nostaa kättilöiden koulutustasoa, mikä tukee tavoitetta suomalaisten osaamistason nostamisesta ja vähentää samantasoisten korkeakoulututkintojen suorittamisen tarvetta. Kättilöliitto painottaa, että kättilökoulutuksen pituus ja laajuus ilman ylemmän tutkinnon statusta heikentää ammatin ja koulutuksen vetovoimaa.

Perustelut kättilökoulutukselle ylempänä ammattikorkeakoulututkintona

Kättilö toteuttaa laaja-alaista, kokonaisvaltaista ja asiakaslähtöistä kättilötyötä eri-ikäisten asiakkaiden, vastasyntyneiden ja heidän perheiden parissa. Kättilö edistää ja tukee hyvinvointia ja seksuaali- ja lisääntymisterveyttä.

Kättilön ammattialuetta on säännöllisen raskauden, synnytyksen ja sen jälkeisen ajan hoito sekä epäsäännöllisen raskauden, synnytyksen ja sekä jälkeisen ajan hoito yhteistyössä muiden terveydenhuollon ammattilaisten kanssa. Lisäksi kättilön osaamisaluetta on naistentautien kättilötyö. Seksuaali- ja lisääntymisterveyttä edistävissä palveluissa kättilöt antavat ehkäisy-, seksuaali- ja hedelmällisyyssterveysneuvontaa. Kättilöt työskentelevät perusterveydenhuollossa, erikoissairaanhoidossa, yksityisessä terveydenhuollossa ja itsenäisenä ammatinharjoittajana.

Kättilöiden ammatillinen alue on laaja. Työ on itsenäistä ja vastuullista sekä edellyttää syvällistä ja erikoistunutta osaamista. Kättilö tutkii ja hoitaa asiakasta itsenäisesti, arvioi kokonaisvaltaisesti hoidon tarpeen ja aloittaa tilanteen tai oireiden vaatiman hoidon. Kättilön työssä korostuu kyky seurata ja arvioida asiakkaan voinnissa tapahtuvia muutoksia ja ennakoida niitä, ratkaista ongelmia sekä tehdä itsenäisesti päätöksiä asiakkaan terveydentilaan liittyen. Kättilö toimii seksuaali- ja lisääntymisterveyden asiantuntijana, johtaen omaa toimintaansa ja kehittäen omaa sekä yksikössään tehtävää työtä osana asiantuntijaryhmää.

Kätilökoulutus ylempänä ammattikorkeakoulututkintona vahvistaisi entisestään kätilötyön tietoperustaa sekä tutkimus- ja kehittämisosaamista. Kätilöiden asiakkaiden tarpeet ja vaatimukset ovat muuttuneet ja kätilöiden osaaminen, tehtävät ja vastuut ovat entistä laajempia ja siirtyneet edistyneen asiantuntijan tasolle. Tämä edellyttää entistä enemmän näyttöön perustuvaa toimintaa ja siten tutkimustiedon hakua, arviointia, soveltamista ja vaikuttavuuden arviointia. YAMK-tutkinto mahdollistaisi entistä paremmat valmiudet kätilön ammatissa toimimiseen, jatkuvaan ammattitaidon ylläpitämiseen ja alan kehittämiseen sekä näyttöön perustuvaan toimintaan (NPT) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä.

Myös työelämä on muuttunut. Kätilökoulutus ylempänä ammattikorkeakoulututkintona mahdollistaisi tehtävänsiirtojen edellyttämän osaamisen sisällyttämisen koulutukseen sisältyvinä opintoina. Terveystenhuollon rakenteelliset ratkaisut, uusien toimintamallien kehittäminen ja tehokkuusvaatimukset edellyttävät kätilön tehtäväkuvan uudistamista, korkeatasoista kliinistä asiantuntemusta sekä käytännöllistä ja teoreettista osaamista, mihin YAMK-tutkinto pystyy vastaamaan. Lisäksi se tukisi kätilöiden urapolkuja.

Kätilökoulutuksen toteuttaminen YAMK-tutkintona

Mettälä ym. (2019) selvityksessä on kuvattu kätilö YAMK-tutkinnon sisältö. YAMK-tutkinto koostuisi kätilötyön syventävistä opinnoista 90 op ja opinnäytetyöstä 30 op. Kätilötyön syventävät opinnot sisältäisivät teoreettista opiskelua noin 30 op ja kliinistä harjoittelua noin 60 op sekä vapaasti valittavia opintoja. Opintojen jakautuessa näin, teoreettisen opiskelun ja harjoittelun määrä on tasapainossa ja EU:n ammattipätevyysdirektiivin 2005/36/EY liitteen V teoreettiset ja käytännölliset tavoitteet täyttyvät. Siten ammatillisten opintojen osuus olisi riittävä kuten myös tutkimus- ja kehittämistoiminnan sisällöt.

Kätilöliitto toteaa, että lainsäädännön ei tulisi olla este koulutusten kehittämistyölle. Mikäli nykyinen sääntely estää koulutuksen kehittämisen, lainsäädäntömuutokset voidaan tehdä. Kätilö (YAMK) tutkinnon hakukelpoisuudelle ei ole tarpeellista asettaa työssäoloahtoa jo suoritettun sairaanhoitajan ammattikorkeakoulututkinnon jälkeen.

Kätilökoulutus tulee olla tutkintoon johtavaa koulutusta

Hallituksen esityksen mukaan kätilökoulutus olisi erikseen säännelty koulutus, mikä tarkoittaa tutkintotatuksen poistamista. Kätilöliiton näkemyksen mukaan kätilökoulutus tulee olla tutkintoon johtavaa koulutusta. Tutkintotatuksen poistaminen haittaa koulutuksen vetovoimaa ja murentaa koulutuksen pitkää perinnettä. Nämä yhdessä koulutuksen pitenemisen kanssa voivat heikentää kätilöiden saatavuutta tulevaisuudessa.

Tutkintotatuksen puuttuminen voi myös heikentää ammatillista asemaa, haittaa ansiokehitystä ja johtaa tilanteeseen, jossa työmarkkinoilla osa kätilöistä on tutkinnon suorittaneita ja osa pelkkiä koulutettuja. Tämä aiheuttaa epäselvyyksiä työmarkkinoiden lisäksi myös opintoihin hakeutuvien keskuudessa.

Kätilöliiton näkemyksen kätilökoulutuksen tulee jatkossakin olla tutkintokoulutusta ja johtaa kätilön tutkintonimikkeeseen.

Hallituksen esityksen mukaan kätilökoulutus lisätään myöhemmin kansallisen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehykseen. Kätilöliitto näkemyksen mukaan tämä olisi hyvä tehdä samassa yhteydessä uudistuksen muiden muutosten kanssa.

Koulutuksen laajuus ilmaistava opintopisteinä

Kätilöliiton näkemyksen mukaan koulutuksen laajuus tulisi ilmaista opintopisteinä tai vähintään EU:n ammattipätevyysdirektiivin (2013/55/EU, artikla 41, kohta 1) mukaisesti myös ECTS-pisteinä. Vain kuukasina ja tunteina esitetty koulutuksen laajuus heikentää kansallista ja kansainvälistä vertailtavuutta sekä yhteistyötä muun muassa EU:n muiden kätilöitä kouluttavien oppilaitosten kanssa. Myöskään ristiin opiskelu ja jatkuva oppiminen ei mahdollistu luontevasti.

Automaattinen tunnustaminen EU-alueella

Kätilöliiton esittämä YAMK-kätilökoulutusrakenne tuottaa automaattisen tunnustamisen EU-alueella ja edesauttaa vapaata liikkuvuutta, toisin kuin hallituksen esityksessä ehdotettu kätilökoulutusrakenne. Hallituksen esityksen mukaisessa 18 kuukauden ja 3000 tunnin koulutusrakenteessa automaattisen tunnustamisen edellytykset saavutetaan, kun on harjoittanut tyydyttävästi kaikkea kätilötoimeen kuuluvaa toimintaa yhden vuoden ajan.

Kätilöliitto nostaa esiin, että käytännössä kätilötoimen harjoittaminen kaikilla kätilötyöalueilla yhden vuoden aikana on mahdotonta. Toisin sanoen työkokemuksen kartuttaminen vuodessa kaikilta kätilötyön alueilta: raskausajan, synnytyksen aikaisesta ja sen jälkeisen ajan kätilötyöstä ja naistentautien kätilötyöstä sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisestä ei ole mahdollista. Lisäksi se ei ole nykyisessä palvelurakenteessa mahdollista, koska perusterveydenhuollon yhdistetyissä äitiys- ja lastenneuvoloissa työskentely edellyttää terveydenhoitajan tutkintoa.

18 kuukauden ja 3000 tunnin koulutusrakenne vaikeuttaa kansainvälistä liikkuvuutta huomattavasti, vaikka kätilöllä on mahdollisuus liikkua EU/ETA-alueella myös niin kutsutun yleisen tunnustamisjärjestelmän piirissä. Kätilöliitto huomauttaa myös, että kätilökoulutuksen suorittaneet ovat automaattisen tunnustamisen suhteen eriarvoisessa asemassa muista terveysalan koulutuksista valmistuneiden kanssa.

Näkemykset 18 kk ja 3000 tunnin kätilökoulutusrakenteesta

Kätilöliitto esittää vakavan huolensa, että hallituksen esityksen mukainen 18 kk ja 3000 tunnin kätilökoulutus on opiskelijan näkökulmasta epärealistinen toteuttaa tavoiteajassa. Tämä edellyttää opiskelijalta opintoja 38,5 h / viikko 18 kuukauden ajan (78 vk) ilman taukoja. Käytännössä opintojen toteutuminen tässä aikataulussa on erittäin haastavaa, ja opinnoissa on todennäköisesti ainakin kuukauden kesätauko ja viikon joulutauko. Kahden vuoden laajuinen kätilö YAMK-tutkinto antaisi väljyyttä tarvittavien harjoitteluiden ajoittamiseen.

Tuomme myös esiin, että synnytyssairaaloiden lakkautusten takia harjoittelupaikoista on jo nyt pulaa. Tämän lisäksi kesäaikana harjoittelupaikkoja on saatavilla hyvin rajoitetusti. Siten pyritään varmistamaan, että opiskelijat saisivat laadukasta ohjausta kokeneilta kollegoilta. Lisäksi opettajilla on vastuu ja velvoite opiskelijaohjauksesta, kun opiskelijat ovat harjoittelussa. Kesäaikana opettajilla on lakisääteinen vapaajakso, jolloin harjoittelussa olevan opiskelijan oikeus tavoittaa opettaja ja saada tältä ohjausta ei toteudu ja vaikeuttaa kesäharjoitteluiden toteutusta.

Kätilöliitto pitää huonona, että kätilökoulutus pidentyy viiteen vuoteen, mikä vastaa maisteriopintojen laajuutta, mutta tutkinnon taso ei nouse ammattikorkeakoulutasolta (NQF/EQF6-tasolta) ylemmälle ammattikorkeakoulutasolle (NQF/EQF7-tasolle). Huomautamme myös, että koulutusrakenne ei ole Bolognan prosessin mukainen (3+2 vuotta).

Näkemykset opintotukilain muutoksista

Kätilöliitto kannattaa, että kätilökoulutus jatkossakin sisällytetään opintotukilain piiriin. Tämä on erittäin oleellista, jotta opiskelijoiden opiskelu mahdollistuu. Nostamme kuitenkin esiin, että opintotukikuukaudet eivät nykyiselläänkään ole riittävät ja pidentyvä kätilökoulutus vaikeuttaa opiskelijoiden taloudellista toimeentuloa entisestään.

Kätilöliitto kannattaa myös, että kätilökoulutuksen osalta opintolainansaaja on oikeutettu opintolainahyvitykseen.

Kätilöitä opettavien lehtoreiden opintopolut pitenevät merkittävästi

Hallituksen esityksen mukaisessa mallista kätilötyön lehtorin koulutus pitenee merkittävästi, koska tutkintotaso säilyy AMK-tasona. Tämän perusteella opintopolku tarkoittaa 3,5 vuoden sairaanhoitajakoulutusta + 1,5 vuoden kätilökoulutusta + maisterikoulutusta tai YAMK-koulutusta (johon edellytetään 2 vuoden työkokemusta) ja pedagogisia opintoja. Näin ollen kätilötyön lehtorin pätevyyden saaminen kestää vähintään 7–8 vuotta. Se on huomattavasti pidempi muiden alojen opettajien koulutuspuuteen nähden (esim. tekniikan / liiketalouden lehtori).

Kätilökoulutus YAMK-tutkintona mahdollistaisi lehtoripätevyyden saavuttamisen täydentämällä tutkinto pedagogisilla opinnoilla, ja siten se olisi tasavertaisempi muihin amk-lehtoreiden koulutuspuuteisiin verrattuna.

Kätilöliitto painottaa, että kätilökoulutusta uudistaessa olisi mahdollisuus todelliseen uudistamiseen, ei vain pitkät perinteet omaavan ja vetovoimaisen koulutuksen ja ammatin heikentämiseen epätarkoituksenmukaisella ja näennäisellä uudistuksella.

Helsingissä

15.2.2026

Päivi Oinonen

puheenjohtaja

Suomen Kätilöliitto - Finlans Barnmorskeförbund ry

paivi.oinonen@suomenkatiloliitto.fi

045 664 0000